

‘Onder de Boschboom’

De mooiste godsdienst

In de zomer van 1958 ging ik samen met mijn vader en moeder voor het eerst op vakantie. We kwamen in Monster terecht, een plaatsje aan zee, niet ver van Den Haag. Gezamenlijk sleepten we onze bagage naar een paar kamers boven een sigarenwinkel; het gezin dat er woonde was voor een weekje naar de zolder verhuisd. ‘Het zijn protestanten’, fluisterde mijn vader me op de trap toe, alsof het om een groot maar respectabel geheim ging. Voor het eerst hoorde ik nu dat er op aarde niet alleen katholieken woonden, je had ook protestanten. Wij geloofden in de paus, zij niet.

Ik moest aan die vakantie terugdenken toen ik las over wat er eeuwen geleden gebeurde met de Sint-Janskathedraal. Zoals iedereen weet is de Sint Jan van oudsher een bidplaats voor katholieken. Dat zie je al vanuit de verte aan al die frutsels en fratsels. Maar in 1629 werden de katholieken pardoos uit hun kerk gegooid. De protestanten wilden erin. En of de katholieken toch asjeblief hun beelden mee wilden nemen – de protestanten kregen bijna zeer aan hun ogen van al die afgoderij. En zo werd op 19 september 1629, al om negen uur ‘s morgens, de eerste protestantse eredienst gehouden in de Sint Jan.

Nou zegt men altijd dat eerlijkheid het langst duurt. Dus je zou verwachten dat de katholieken hun kerk na een poosje weer terugkregen. Maar niks, ze moesten bijna twee eeuwen wachten. En toen de protestanten in 1814 met zachte hand naar de uitgang werden geleid, voelden zij zich diep gekwetst, en brief na brief ging de deur uit. Op 13 maart 1816 sturen ze de zoveelste naar de koning – ze willen hun kerk terug! Maar de koning heeft geen zin in al het gedonder. Nog in hetzelfde jaar beslist hij dat de Sint Jan definitief van de katholieken blijft. En de protestanten mogen op rijkskosten een nieuwe kerk bouwen, ergens bij de Hinthamerstraat. Maar dan is het opnieuw hommeles, de protestanten vinden het ‘een verschoven en afgelegene hoek’. Ze hebben al genoeg geleden, zo laten ze weten: ‘De mooiste godsdienst verdient een meer aanzienlijke plaats.’ En zo verrees een paar jaar later die kerk met dat scheve pleintje ervoor, u weet wel, op die deftige plek in de Kerkstraat, als u van de Markt naar de Sint Jan loopt. De kerk is ontworpen door een zekere Jan de Greef, maar Jan heeft er zijn tanden niet op stuk gebeten. Voor Den Bosch heb ik nog wel een tekeningetje liggen, moet hij gedacht hebben. We zien dan ook veel muur, hier en daar een raam erin, een paar deuren, en klaar.

Maar weet u, al die hoogmoed, al die pretenties, ze passen niet bij mijn herinnering aan dat protestantse gezin in Monster. Op zondagmiddag nam de vader plaats achter zijn harmonium, u kent die dingen wel, zo’n zuchtend orgeltje met voetpomp. Moeder met drie blozende dochters eromheen, en daar begon het. Prachtige liederen zongen ze, over de Heer, uit volle borst. Maar wat een eenvoud, wat een vreugde. En daarbij nog eens die geur van verse tabak.

André Beks

Cultuurhistorische Vereniging De Boschboom biedt columnisten een podium om op persoonlijke titel onderwerpen die met de Bossche cultuur te maken hebben uit te diepen. Belangstellenden kunnen zich voor meer informatie wenden tot het secretariaat, telefoon: (073) 6446783 of www.boschboom.nl